

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD
Ekonomik ve Mali işler Komisyonu Başkanı
Oktay Varlıer'in "
Kurumların Yeniden Yapılandırılmasında
Vergisiz Alternatifler: Birleşme, Bölünme ve
Hisse Takasları"
Semineri açılış konuşması

24 EKİM 2002
Ceylan Intercontinental Oteli

Sayın konuklar, değerli basın mensupları,

Bugün burada, gündemin sıcak konularının dışında kalan, ama uzun süreden beri Türk iş dünyasını yakından ilgilendiren ve Vergi Çalışma Grubumuzun da çalışmalarıyla gündeme getirdiği konulardan birini tartışmak için bir araya geldik.

Türkiye'nin, IMF desteğiyle yürüttüğü ekonomik program çerçevesinde ele alınan yapısal reformlar arasında en sona bırakılanı vergi reformudur. Bunun nedeni, vergi reformunun önem sıralamasında en sonda geliyor olması değildir. Tam tersine, bizce, Türkiye'de yerli ve yabancı yatırımcı için yatırım ortamını düzeltebilmek ve orta ve uzun vadede arzulan büyüme potansiyeline ulaşabilmek için "olmazsa olmaz" koşul, vergi sisteminin yeniden yapılandırılmasıdır.

Yıllardan beri ciddi bir sorun olan vergi reformu konusunu, TÜSİAD, her zaman yakından takip etmiştir. Türkiye'de vergi sisteminin sağlıklı bir yapıya oturmasının, bazı kanunlarda yapılacak ufak tefek düzenlemelerle mümkün olmadığını biliyoruz. Sık sık yapılan reformlardan ve aflardan sonuç alınmadığı gibi, bu durum vergi sistemimizin daha karmaşık bir hal almasına ve mükelleflerin sisteme olan güvensizliklerinin daha da artmasına yol açmıştır. Vergi sisteminin sağlıklı bir yapıya kavuşması için, vergi mükelleflerinin de görüşlerini dikkate alan bütüncül bir yaklaşıma şiddetle ihtiyaç vardır. Vergi sisteminin reform ihtiyacı bir zorunluluk olarak önümüzde dururken, bu kapsamlı değişimi bekleyemeyecek derecede acil sorunlar da mevcuttur.

Son yıllarda peşpeşe yaşadığımız krizler, Türkiye ekonomisini üretim ve istihdamın küçüldüğü ve reel sektördeki sıkıntıların hissedilmeye başlandığı bir döneme sokmuştur. 2001 yılında %9.4 daralan ekonomide, zincirleme etkiyle tüm kesimler derinden etkilenmiştir. Böyle bir ortamda, reel kesimin üzerinde SSK prim artışları, ek vergi vb. yollarla ilave külfet getirilmesi durumu daha da ağırlaştırırken, maliyetlerdeki artışın yetersiz yurtiçi talep nedeniyle fiyatlara yansıtılamaması verimlilik artışını zorunlu hale getirmiştir.

Ülkemizin çok ciddi ve acil bir yeniden yapılanma ihtiyacı içinde bulunduğu açıktır. Şimdiye kadar bu ihtiyacın özellikle kamu sektörüne ait olduğu, yapısal reform kavramıyla, kamunun yeniden yapılandırılmasına işaret edilmek istendiği görülmüştür. Kamu sektörünün yeniden yapılandırılma ihtiyacı kadar acil ve önemli ve hatta sonuçları itibarıyla daha da zorunlu olarak özel sektörün yeniden yapılanma ihtiyacı vardır. Özel sektörde, kamu sektöründe olduğu gibi işletmecilik ilke ve uygulamalarına aykırı, üretim ve verimlilik gerekleriyle bağdaşmayan yapılanmalar mevcuttur. Bu durumun sürdürülmesi, ülkemizin kriz ortamından çıkışında çok önemli katkılar sağlayacak iç dinamiklerin hayata geçirilmesinde, gizli yedek akçelerin ekonomiye kazandırılmasında, atıl veya verimsiz çalışan işletmelerin ehil ellerde yeniden işler hale getirilmesinde ciddi engeller yaratmaktadır. Mevcut durumun farkında olunmasına rağmen, gereklerinin yerine getirilememesinin ardında ise vergi kanunları yatmaktadır.

Verginin ekonomik, fiskal ve sosyal olmak üzere üç temel fonksiyonu vardır. Bütün vergi sistemleri dönemine ve amaca bağlı olarak bu üç temel fonksiyon arasında denge kurmak, zaman zaman da birine ağırlık vermek zorunda kalır.

Bütün dünyada olduğu gibi Türk vergi sisteminde de uzun yıllar ekonomik fonksiyon ön planda olmuştur. Bazı sektörler ve faaliyetler vergi istisnaları ile desteklenmiştir. Bu nedenle vergi sistemimiz kaynak dağılımı üzerinde önemli etkiler yapmıştır. Ancak vergi sistemimiz fiskal fonksiyonunu yerine getirememiş, kamu harcamaları, sağlam kaynak olan vergi ile finanse edilememiştir.

Verginin ekonomik fonksiyonu göz önünde bulundurulduğunda, vergi sistemlerinin dinamik olması ve ekonominin ihtiyaçlarına göre, gerekli değişikliklerin zamanında yapılması gerekmektedir. Avrupa Birliği'ne aday bir ülke olarak Türkiye'nin hazırladığı 2002 yılı Katılım Öncesi Ekonomik Programında, Türkiye ekonomisinin orta vadede yakalaması öngörülen, %5'lik yıllık ortalama büyümenin temel kaynağı, özel sektör yatırımları ve toplam faktör verimliliği artışı olarak belirtilmiştir. Özel sektörün artacak önemine değinilen raporda, 2005 yılında 50 milyar dolara yaklaşacak bir ihracat performansından bahsedilmektedir ki, makroekonomik sorunların çözüldüğü bir ortamda, bu ancak rekabet gücü artmış, kendini verimlilik ekseninde yeniden yapılandırmış bir özel sektörle mümkün olabilecektir.

Bu çerçeveden bakıldığında, Kurumlar Vergisi Kanunu'nda 3 Temmuz 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4684 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, sermaye şirketlerine vergisiz olarak bölünme ve hisse takası yapma olanağı sağlanması olumlu bir adım olarak nitelendirilebilir. Yapılan bu düzenleme ile, birden fazla faaliyeti bünyesinde barındıran şirketlerin asıl faaliyet konularında ihtisaslaşması ve kaynakların bu alanlara yönlendirilmesi suretiyle optimal ölçüğe ulaşmalarına olanak sağlanmıştır. Bu sayede söz konusu şirketler tamamen tasfiye olmayıp, varlıklarını kullanmak suretiyle yeni şirketler kurabilmekte veya varlıkların bir kısmını halihazırda mevcut olan bir sermaye şirketine vergilendirilmeksizin aynı sermaye olarak koyabilmektedirler. Bu düzenleme sayesinde Türk mali sisteminin önemli eksikliklerinden biri de giderilmiş olmaktadır.

Ancak yapılan bu düzenlemeye rağmen henüz uygulamada beklenen sonuçlar alınamamış, farklı yorumlar nedeniyle duraksamalar ortaya çıkmıştır. Kamudan ve özel sektörden uzmanların katılımıyla, bu panelin şirket bölünmeleri ve hisse değişimi konusunda ortaya çıkan duraksamaların ortadan kaldırılmasına önemli katkılar sağlayacağı ve uygulamanın önünü açacağı kanaatindeyiz.

Bu inanç ve duygularla hepinizi saygıyla selamlıyorum.